

УДК 657.44 : 65.016

JEL L 81, L 84

DOI: 10.31471/2409-0948-2019-2(20)-142-153

Тарасова Тетяна Олексіївна
доктор економічних наук, професор
професор кафедри фінансів, аналізу та страхування
Харківський державний університет харчування та торгівлі
61051, м. Харків, ул. Клочківська 333
e-mail: paluhtatiana@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-8129-7277>

Черчата Анжела Олексіївна
кандидат економічних наук
доцент кафедри менеджменту, управління проектами і логістики
Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»
49600, Дніпро, вул. Чернишевського, 24-а
e-mail: acherchataya@i.ua
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-6753-2891>

Ставерська Тетяна Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
докторант кафедри фінансів, аналізу та страхування
Харківський державний університет харчування та торгівлі
61051, м. Харків, ул. Клочківська 333
e-mail: staverskaya@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-8417-2982>

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Визначено методологічні аспекти обліково-аналітичного забезпечення з інформаційної підтримки ситуаційного, процесного, інтегрованого та безперервного ризик-менеджменту в умовах сталого розвитку на основі концепції безперервності бізнесу, що дозволило визначити критерії прийняття ризиків на основі професійного судження. Деталізовано якісні та кількісні керовані параметри діагностики та моніторингу специфічних бізнес-процесів, які характеризують торговельну галузь у процесі управління сталим розвитком під впливом криз, орієнтири його цілепокладання та функціонування.

На основі «Неосистемного» підходу, «Стейкхолдерської» концепції та процесного підходу Американської асоціації якості доведено, що цільова парадигма сталого розвитку повинна мати гібридний характер, об'єднуючи різноманітні теоретичні підходи до управління безперервністю діяльності. Визначено основні індикатори загроз безперервності діяльності, що охоплюють основні сегменти бізнесу підприємства: споживчі сегменти, цінові пропозиції, канали збуту, відносини з клієнтами, грошові потоки, майнові ресурси.

Новітню парадигму ризик-менеджменту запропоновано формувати у вигляді системи емпіричних знань, побудованій на засадах об'єктивної реальності (у вигляді фактів господарського життя) та теоретичного базису (у вигляді принципів, припущень, законів, концепцій). Такий підхід дозволяє здійснювати моніторинг у рамках

безперервного ризик-менеджменту в системі раннього виявлення проблем, що виникають у безперервності діяльності підприємства. Сформоване в рамках новітньої парадигми управління ризиками обліково-аналітичне забезпечення можна розглядати як систему цілеспрямованого впливу на всі види ризику, що дозволяє нівелювати наслідки зміни економічної кон'юнктури та інвестиційного клімату, виявляти проблеми в русі фінансових потоків. Запропоновано модель підтримки ризик-менеджменту в системі обліково-аналітичного забезпечення на основі концепції безперервності бізнесу.

Ключові слова: ризики, сталий розвиток, обліково-аналітичне забезпечення, ризик-менеджмент.

Tarasova Tetiana Olexiyvna
Doctor of Economics, professor
Professor of the Department of Finance, analysis and insurance
Kharkiv State University of Food Technology and Trade
61051, Kharkiv, av. Klochkivska 333
e-mail: paluhtatiana@gmail.com

Cherchata Anzhela Oleksiyivna
Candidate of Economics Sciences
Associate Professor of the department of Management, Project Management and Logistics
SHEE "Prydniprovskaya State Academy of the Civil Engineering and Architecture"
49600, Dnipro, st. Chernyshevs'kogo, 24a
e-mail: acherchataya@i.ua

Staverska Tetiana Olexandrivna
Candidate of Economics Sciences, associate professor
doctoral candidate of the Department of Finance, analysis and insurance
Kharkiv State University of Food Technology and Trade
61051, Kharkiv, av. Klochkivska 333
e-mail: staverskaya@gmail.com

ACCOUNTING-ANALYTICAL PROVISION OF RISK-MANAGEMENT IN THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COMPANIES

Abstract. The methodological aspects of accounting and analytical support with the informational support of situational, process, integrated and continuous risk management in the conditions of sustainable development on the basis of the concept of business continuity have been determined, which allowed to determine criteria of risks acceptance on the basis of professional judgements. Detailed qualitative and quantitative managed parameters of diagnostics and monitoring of specific business processes that characterize the trading industry in the process of managing sustainable development under the influence of crises are the milestones of its goal setting and functioning.

Based on the "Neo-Systematic" approach, Stakeholder's concept and process approach of the American Quality Association it has been proved that the target paradigm of sustainable development should have a hybrid character, combining heterogeneous theoretical approaches to the management of business continuity. The main indicators of the threats of continuity of activity covering the main segments of the business of the enterprise are defined: consumer segments, price offers, sales channels, customer relations, cash flows, property resources.

The newest paradigm of risk management is proposed to be formed in the form of a system of empirical knowledge, built on the principles of objective reality (in the form of facts of economic life) and the theoretical basis (in the form of principles, assumptions, laws, concepts). This approach allows monitoring in the framework of continuous risk management

in the system of early detection of problems that arise when ensuring the continuity of the enterprise. The accounting and analytical support formed in the framework of the latest risk management paradigm can be considered as a system of purposeful influence on all types of risk, which allows to minimize the consequences of changes in economic conditions and investment climate, to identify problems in financial flows. Proceeding from this, a model of risk management support in the system of accounting and analytical support is proposed based on the concept of business continuity.

Key words: risks, sustainable development, accounting and analytical support, risk management.

Вступ. Сучасна теорія управління економічними системами базується на циклічності їх розвитку, причинами якої можуть стати кризи розвитку зовнішнього і внутрішнього середовища, а також відсутність належного контролю за обґрунтованим і ефективним витрачанням у господарському обороті ресурсів. Тому сучасна система управління повинна мати ефективний інструмент для відновлення діяльності, який дозволяє оперативно реагувати на безперервні різнобічні деформації економічного простору, а також передбачити їх майбутні прояви. Таким інструментом є запровадження обліково-аналітичного забезпечення заходів оздоровлення бізнесу, які повинні діагностувати та нівелювати загрози його сталого розвитку.

Аналіз сучасних зарубіжних і вітчизняних досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових джерел доводить, що досліджували обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання традиційно за двома напрямками – економічним (управлінським) та бухгалтерським. Дослідженням економічного аспекту переймалися М. Белоусенко, М. Ван Бреда, Р. Ентоні, І. Калінська, Е. Леоте, І. Лізан, А. Мазаракі, В. Патон, П. Саблук, Г. Сімон, Е. Хендриксен, Т. Устименко, Н. Цопа, В. Шевчук, А. Шульга, в працях яких основну увагу приділено інформаційному забезпеченню як інструменту інформаційної підтримки системи менеджменту. Актуалізацією проблеми визначення ролі обліково-аналітичного забезпечення управління займалися О. Височан, Л. Гнилицька, Т. Гоголь, Д. Грицишен, Т. Давидюк, С. Діпіаза, В. Євдокимов, Р. Екклз, В. Жук, М. Корягін, А. Крутова, Л. Ловінська, К. Назарова, О. Петрук, А. Пилипенко та інші вчені, які досліджували структурно-функціональну регламентацію обліково-аналітичного процесу, формування інструментарію організації та перспективного планування бухгалтерського обліку в контексті моделювання звітності сталого розвитку.

Висвітлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Безумовно, обидва підходи пов'язані між собою, тому доцільно здійснювати науковий пошук комплексно, пропонуючи напрями розширення інформаційних можливостей системи обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком, що надасть підтримку системі ризик-менеджменту. Також актуальність питання зумовлюється нагальною потребою уніфікації та стандартизації процесів управління сталим розвитком, а також імплементацією інтегрованої системи менеджменту якості.

Метою роботи є розробка моделі підтримки ризик-менеджменту в умовах сталого розвитку системи обліково-аналітичного забезпечення.

Висвітлення основного матеріалу. Раніше було доведено, що сутність життєвого циклу бізнес-утворення виражається основними фазами-векторами: розвиток, підготовка до певного виду існування (діяльності) системи; усталена діяльність системи; деградація, скорочення діяльності з подальшою ліквідацією системи або відтворення системи задля нового розвитку. Рівноважний стан в системі зберігає силу, поки не відбуваються суттєві інновації. З точки зору рівноважного походу наявність останніх означає перехід на новий рівень рівноваги. Економічний розвиток можна уявити як послідовну зміну рівноважних станів [1, с. 112].

У процесі управління сталим розвитком під впливом криз орієнтири його цілепокладання та функціонування повинні враховувати особливості діяльності суб'єкта господарювання з метою діагностики та моніторингу специфічних бізнес-процесів, які характеризують торговельну галузь (рис. 1).

Рисунок 1- Галузеві особливості торгівлі, які впливають на управління сталим розвитком під впливом криз

В умовах ринку суб'єкт господарювання самостійно приймає управлінські рішення, це відбувається за невизначеності зовнішнього і внутрішнього фінансово-господарського середовища підприємства, тому виникають ризики, викликані відхиленнями фактичних результатів від запланованих. У разі дії будь-якого ризику можуть виникнути негативні наслідки (втрата інвесторів, кредиторів, провідної клієнтури і постачальників, скорочення обсягу продажів, невиправдане збільшення витрат, зростання не оплаченої вчасно дебіторської заборгованості, «проїдання» власних оборотних коштів тощо).

Концепція безперервності діяльності є одним із нових критеріїв управління змінами та сталим розвитком бізнес-структур. Цільова парадигма сталого розвитку повинна мати гібридний характер, об'єднуючи різноманітні теоретичні підходи до управління безперервністю діяльності. «Неосистемний» підхід сталого розвитку позиціонує економічну систему як арену взаємодії політики, економіки, культури, психології, ідеології. «Стейкхолдерська» концепція передбачає прийняття управлінських рішень із урахуванням різноспрямованих інтересів зацікавлених осіб: споживачів, постачальників, акціонерів, керівників, працівників та ін., які мають певні права на результати діяльності суб'єкта господарювання. Процесний підхід, запропонований Американською асоціацією якості, передбачає оцінювати загрози безперервності діяльності, виходячи із класифікації їх джерел за функціональними і структурними бізнес-процесами. Функціональні бізнес-процеси охоплюють дії з дослідження ринку і покупців; коригування місії і стратегії; розробки продуктів і послуг; просування та продажу; виробництва і доставляння; обслуговування покупців. Структурні бізнес-процеси передбачають розвиток і управління персоналом; управління інформацією; управління фінансовими і матеріальними ресурсами; реалізацію програм управління впливом на навколишнє середовище; управління зовнішніми ресурсами; управління сталим розвитком.

Для подальшого дослідження доцільно визначити основні індикатори загроз безперервності діяльності, що охоплюють основні сегменти бізнесу підприємства: взаємодію зі споживачами, ціннісні пропозиції, економічну інфраструктуру (табл. 1).

Таблиця 1 - Показники-індикатори загроз сталого розвитку підприємств торгівлі

Бізнес-сегмент	Показники-індикатори загроз переривання бізнес-процесів
1	2
1. Споживчі сегменти	зростання рекламаций на якість продукції; зниження обсягів продажів; збільшення залишків товарних запасів; зростання дебіторської заборгованості; втрата або псування товарних запасів у процесі постачання; зростання витрат на післяпродажне обслуговування покупців
2. Цінові пропозиції	зниження потенціалу споживчого ринку; зниження споживчої цінності товарних запасів; зниження рівня ділової репутації; зниження частки інноваційної продукції (послуг) в продуктовому портфелі; зниження продуктивності маркетингових структур; зниження інноваційної активності персоналу
3. Канали збуту	зростання збитковості продажів; зростання витрат обігу; зростання витрат на післяпродажне обслуговування; зниження товарних запасів до критичної точки
4. Відносини з клієнтами	зменшення кількості договорів купівлі-продажу; зростання витрат на повернення товарних запасів покупцями; зростання скарг покупців; зниження рівня задоволеності клієнтів
5. Грошові потоки	зменшення сальдо грошового потоку; зниження доходів від основної діяльності; зниження доходів від інвестиційної діяльності.
6. Майнові ресурси	зниження показників ефективності використання майна; зниження продуктивності діяльності підприємства; зниження платоспроможності і ліквідності підприємства; зниження вартості підприємства; зниження рівнів заробітної плати, продуктивність праці, підвищення плинності кадрів

Проблематику дослідницьких завдань економічної категорії «ризик» та ризик-менеджмент досліджували відомі науковці, що стало результатом фундаментальних праць із ризикології та управління ризиками в економічній діяльності. У загальному вигляді ризик-менеджмент можна визначити як багатоступеневий процес впливу на ризики, що притаманні діяльності підприємства, спрямований на мінімізацію спектра впливу випадкових подій, здатних привести до фінансових втрат. Його головне цільове призначення – своєчасна ідентифікація і квантифікація ризиків згідно зі стратегічними цілями розвитку бізнесу з метою визначення кількісного вираження якісних ознак ризиків із урахуванням часу і ресурсів.

На основі наукового пошуку в галузі інституціональної теорії бухгалтерського обліку, доведено, що в основі функціонування нового наукового пізнання є його парадигма, яку, на думку відомого вченого В. М. Жука, необхідно розглядати як сукупність узагальнених ідей, гіпотез, методологічних підходів, які розділяються

науковим співтовариством і є прийнятними для інших інститутів та оформлені у вигляді наукових теорій [3, с. 43–44]. Перехід до необхідної парадигми управління ризиками передбачає насамперед необхідність трансформаційних змін свідомості управлінського персоналу для розуміння необхідності впровадження системи підвищення їх кваліфікації в таких частинах: 1) вмінь формувати інформаційні запити, адекватні потребам системного та комплексного управління ризиками; 2) навиків для адаптації інформаційної системи управління – систем бухгалтерського обліку до запитів користувачів із метою формування необхідного інформаційного забезпечення [2, с. 102].

Новітню парадигму ризик-менеджменту слід формувати у вигляді системи емпіричних знань, побудованій на засадах об'єктивної реальності (у вигляді фактів господарського життя) та теоретичного базису (у вигляді принципів, припущень, законів, концепцій) (рис 2).

Рисунок 2 - Новітня парадигма ризик-менеджменту в умовах сталого розвитку

Такий підхід дозволяє здійснювати моніторинг у рамках безперервного ризик-менеджменту в системі раннього виявлення проблем, що виникають у безперервності діяльності підприємства. Сформоване в рамках новітньої парадигми управління ризиками обліково-аналітичне забезпечення можна розглядати як систему цілеспрямованого впливу на всі види ризику, що дозволяє нівелювати наслідки зміни економічної кон'юнктури та інвестиційного клімату, виявляти проблеми в русі фінансових потоків.

Подальші дії з розроблення заходів визначення негативних факторів впливу на економічну безпеку передбачають трактування ризиків: 1) у рамках концепції виявлення негативних подій, що призводять до негативних наслідків для підприємства у вигляді збільшення витрат або знецінення активів – загрози; 2) у рамках концепції виявлення негативних подій, що призводять до неотримання доходу або втрати частини прибутку – втрачена економічна вигода; 3) у рамках концепції ймовірного розподілу можливих результатів подій, які оцінюють через їх корисність або шкідливість, ефективність або неефективність, відповідність або невідповідність обраним критеріям у рамках теорії менеджменту – невизначеність.

Як справедливо зазначає І. І. Вербицька, в умовах нестабільності економічної ситуації в країні проблема управління ризиком є перманентною для будь-якого підприємства протягом усієї його діяльності, тому правильне оцінювання ситуації і вибір методу управління, спрямовані на зниження ризику, є важливими інструментами в досягненні економічних цілей і бажаного результату [4, с. 283]. Тому наступні елементи системи безперервного ризик-менеджменту в рамках новітньої парадигми управління ризиками визначають склад показників оцінювання рівня ризику та розроблення заходів нейтралізації та моніторингу ризику в умовах безперервності діяльності (рис. 3).

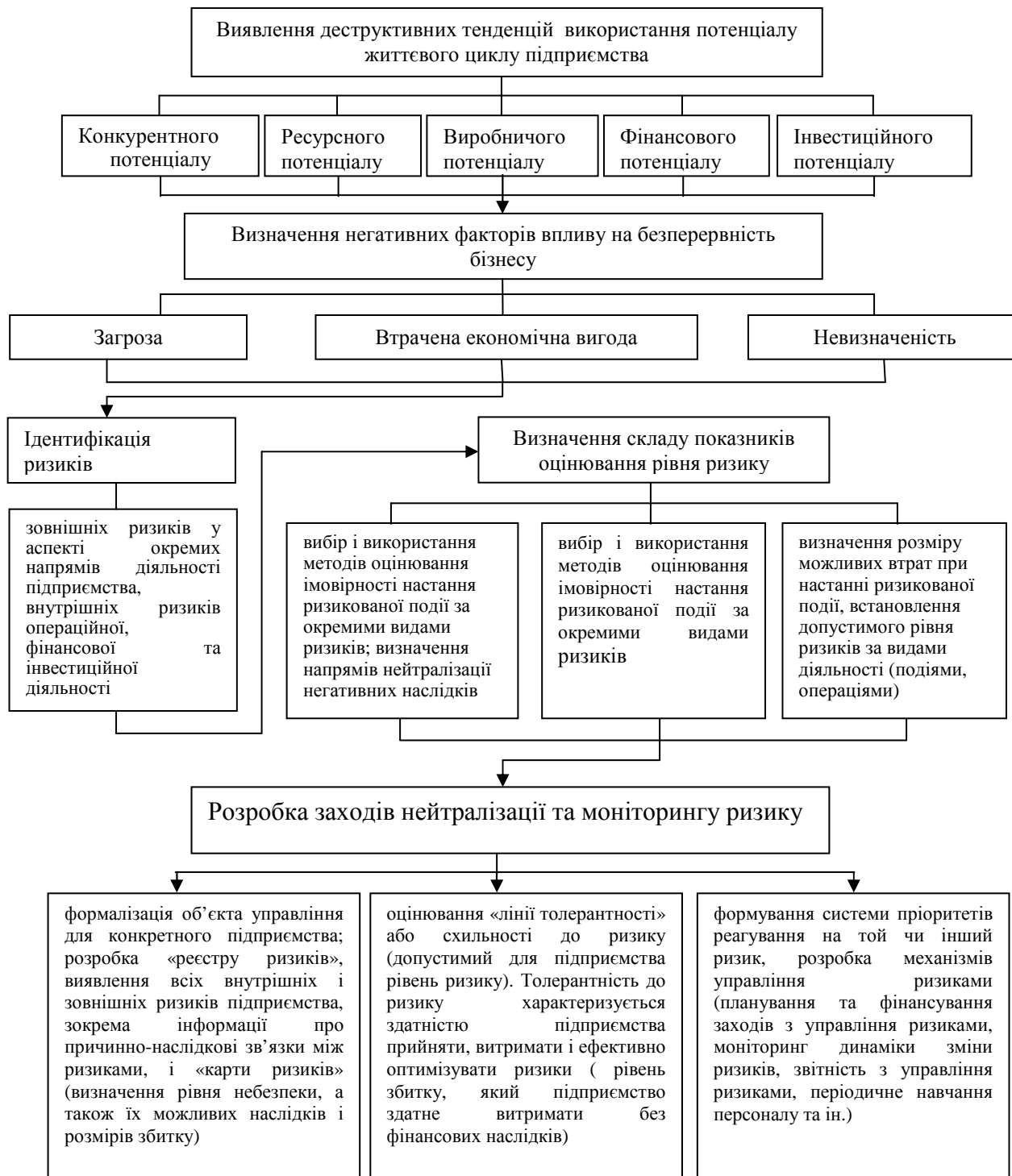

Рисунок 3 - Система безперервного ризик-менеджменту в рамках новітньої парадигми управління ризиками

Ризик бухгалтерського обліку – це поняття, притаманне новітній парадигмі управління ризиками. Як свідчить дослідження, незважаючи на посилення впливу ризику на фінансові результати діяльності підприємств, у економічній літературі немає єдиного визначення цього поняття.

Продовжуючи науковий пошук, К. П. Боримська в рамках реалізації концепції інформаційної безпеки пропонує визначати ризики, виходячи із подвійної ролі бухгалтерського обліку, а саме: з одного боку – бухгалтерська інформація є основним документально підтвердженим джерелом даних про господарські операції, а з іншого боку – є фактором загроз і ризиків економічній безпеці суб'єкта господарювання, адже реєстрація в обліку недостовірної інформації й шахрайства керівництва, несанкціонований доступ до інформаційних ресурсів значно знижують рівень захищеності підприємства [5, с. 34].

Оцінюючи важливість цієї категорії для системи управління, можна стверджувати, що сучасна наукова спільнота виокремлює два види бухгалтерського ризику, які мають різне економічне трактування:

- ризики, що пов'язані із викривленням інформації в системі бухгалтерського обліку, внаслідок чого інформація про майновий стан викривлена;
- ризики, що виникають у фінансово-господарському середовищі, які характеризують наслідки подій та чинять суттєвий вплив на результати діяльності.

На наш погляд, сам термін «ризик бухгалтерського обліку» або «бухгалтерський ризик» звукує уявлення про інформативно-забезпечувальну природу бухгалтерського обліку, який є фундаментом для системи суміжних наук з аудиту, оподаткування, економічного аналізу. Необхідно змінити погляд на визначення ризику в системі обліково-аналітичного забезпечення у взаємозв'язку з усіма видами ризику, що супроводжують господарську діяльність. Грунтуючись на інформаційному уявленні про ризиковість будь-яких господарських подій, вважаємо за необхідне запропонувати термін «ризик обліково-аналітичного забезпечення», що відповідає змісту ризику в системі бухгалтерського обліку та враховує інформаційне наповнення оцінки невизначеності в системі оподаткування (податковий ризик), аудиту (аудиторський ризик), аналізу (економічний, інфляційний, валютний, кредитний ризики) та відповідає за інформаційну підтримку безперервного ризик-менеджменту.

Однією з основних задач політики ризик-менеджменту в системі обліково-аналітичного забезпечення є сприяння оптимальному співвідношенню між ризиками і прибутковістю операцій. Тому доцільно ризики обліково-аналітичного забезпечення розглядати як комплексну категорію, яка об'єктивно існує внаслідок невизначеності, викликані чинниками: 1) неузгодженістю нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку на міжнародному та національному рівнях; 2) використанням альтернативних видів оцінювання та методів бухгалтерського обліку; 3) застосуванням професійного судження під час формування показників фінансової звітності. Крім того, невизначеність у обліковому процесі відображає вплив внутрішніх і зовнішніх факторів і з великою ймовірністю може мати фінансові наслідки в майбутньому.

В умовах сьогодення активно популяризують методи реагування на загрози безперервності діяльності в умовах адаптації ризик-технологій. Забезпечення безперервності діяльності – процес швидкого відновлення або підтримання сталого розвитку підприємства на достатньому рівні в разі настання події, яке має негативні наслідки. Концепція управління безперервністю бізнесу суб'єкта господарювання заснована на таких [7, 10]:

- ідентифікації цілей організації, зобов'язань пов'язаних сторін, встановлених законодавчих та обов'язкових вимог, особливостей робочого середовища і умов функціонування організації;
- ідентифікації видів діяльності, активів і ресурсів підприємства, які постачають продукцію і послуги;

- оцінювання впливів і довготривалих наслідків відмов, відсутність активів і ресурсів у виконанні вищевказаних видів діяльності;
- ідентифікації та оцінюванні загроз, які можуть порушити виробництво і постачання ключової продукції або послуг, що забезпечують критичні види діяльності підприємства.

Аналізують господарську діяльність, на основі чого формується уявлення про становище суб'єкта господарювання, а саме: продукти і послуги, ресурси і зобов'язання сторін. За кожним із елементів оцінюють дестабілізаційний вплив, що заважає сталому розвитку і встановлюють його максимально припустиме значення [10].

Під час оцінювання впливів треба розглянути питання, що стосуються цілей і пов'язаних завдань бізнесу підприємства. Вони повинні містити оцінку впливу на добробут персоналу або суспільства; впливу ушкоджень або втрат на виробничі площі, технології або інформаційні ресурси; впливу порушення законодавчих вимог; втрати репутації; зниження фінансової стійкості; погіршення якості продукції або послуги; шкоди навколишньому середовищу. Запропоновано модель підтримки ризик-менеджменту в системі обліково-аналітичного забезпечення на основі концепції безперервності бізнесу (рис. 4). На етапі аналізування ситуації і впливу на бізнес запропоновано застосування методологічного інструментарію управління ризиками в рамках класифікації ризиків у системі бухгалтерського обліку.

Наступна компонента впливу на ризики обліково-аналітичного забезпечення управління пов'язана із застосуванням професійного судження під час формування показників фінансової звітності. Неповнота або недостатність інформації про обсяг, процес, явище, щодо якого приймають рішення, інформаційна обмеженість людини, що приймає рішення, свідчать про те, що ризик обліково-аналітичного забезпечення прямо пов'язаний із людським фактором, а саме з діями облікового персоналу. Інформаційна підтримка раціональних управлінських рішень пов'язана з невизначеністю як основним джерелом ризику, а саме:

- обмеженістю, недостатністю матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів під час прийняття та реалізації рішень;
- неможливістю однозначного пізнання об'єкта за допомогою методів наукового пізнання;
- відносною обмеженістю свідомої діяльності людини; відмінностями в оцінках, установках тощо;
- незбалансованістю основних компонентів господарського механізму планування, ціноутворення, матеріально-технічного постачання, фінансово-кредитних відносин.

Розглядаючи методи ефективної облікової політики в умовах GAAP і ступеня її регламентації, вчений-економіст Л. А. Бернстайн пропонує розглядати бухгалтерський ризик як подвійну категорію, яка має головний фактор людської природи, а другорядною причиною розглядає неточності, що властиві обліковому процесу через наявність альтернативних принципів бухгалтерського обліку, нечіткий критерій їх визначення, а також нечіткість самих стандартів бухгалтерського обліку [6, с. 286–287].

Стосовно досліджуваної проблематики, можна стверджувати, що діяльність бухгалтера є професійною діяльністю, пов'язаною з ризиком прийняття нераціонального рішення. Такий підхід до ризику дає підстави стверджувати, що обліковий процес має виокремлювати «суб'єкт ризику» і «об'єкт ризику». Виокремлення цих понять дозволить більш детально вивчити питання класифікації та управління ризиками обліково-аналітичного забезпечення. Суб'єктом ризику обліково-аналітичного забезпечення слід вважати професіонала (управителя) з бухгалтерського обліку, що приймає рішення про вибір тієї чи іншої альтернативи, пов'язаної з вирішенням проблеми невизначеності в

системі бухгалтерського обліку. Відповідно, об'єктом є майновий ресурс, вартісна зміна якого може призвести до виникнення втрат або доходів.

Також перехід національної системи бухгалтерського обліку на складання звітності відповідно до МСФЗ призвів до ситуації, коли суб'єкти господарювання стикаються з тим, що ці стандарти викладають загальні принципи складання фінансової звітності, але не містять пояснень для кожної можливої господарської операції, визнання об'єкта обліку або оцінювання. Отже, МСФЗ рекомендують спиратися на професійне судження як джерело ризиків, пов'язаних із людським фактором.

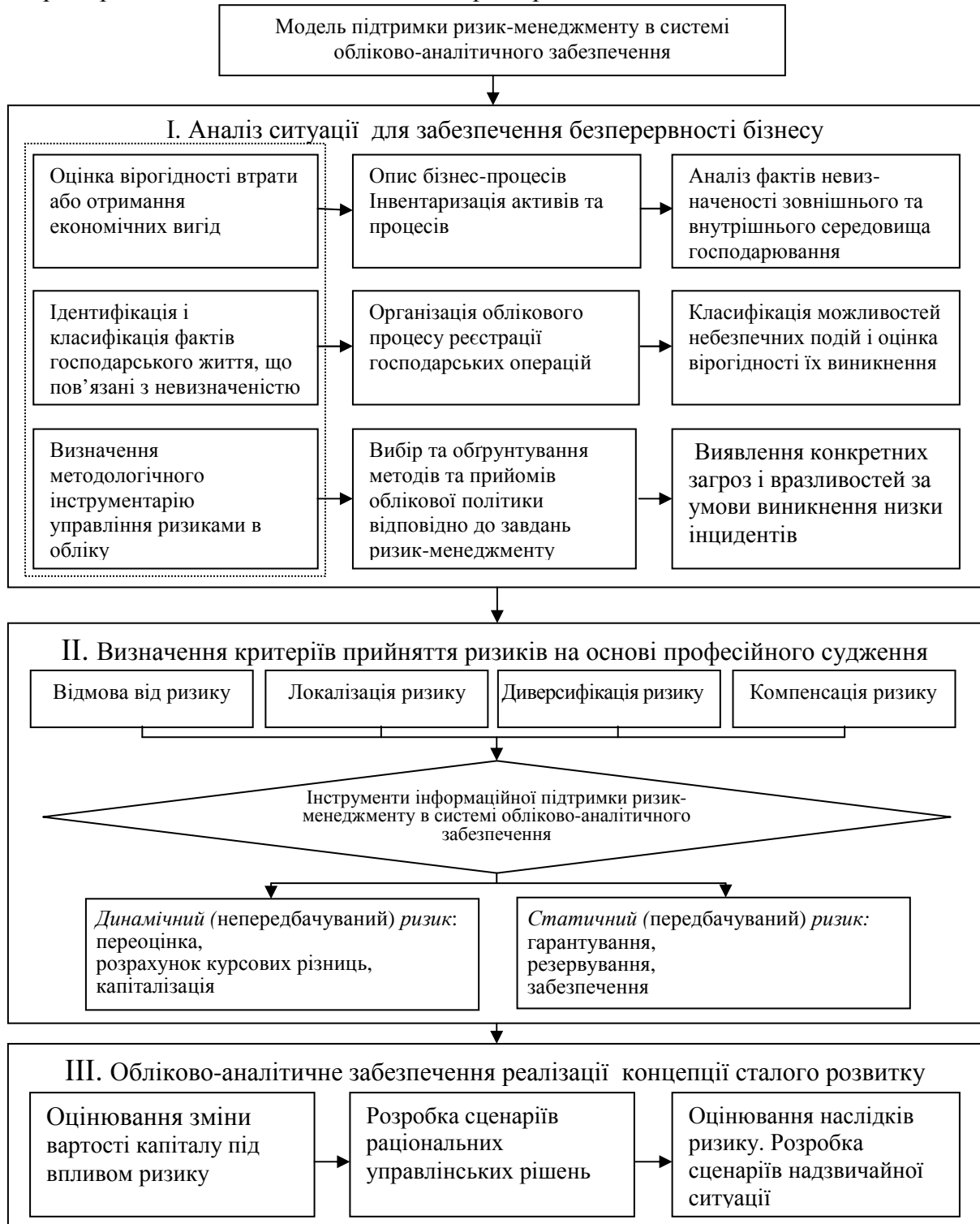

Рисунок 4 - Обліково-аналітичне забезпечення ризик-менеджменту в умовах сталого розвитку підприємства

Висновки та перспективи подальших досліджень. Обліково-аналітичне забезпечення повинне формуватися на прозорій основі, що вимагає від системи бухгалтерського обліку подання якісно нових інформаційних ресурсів, які задовольняють прогнози інформаційні потреби провідної зацікавленої клієнтури, інвесторів, кредиторів. Згідно з постулатами теорії прийняття рішень обліково-аналітичне забезпечення, з одного боку, готує проект рішення, а з іншого – регламентує перелік управлінських дій суб'єкта господарювання, який обирає особа, яка приймає рішення, внаслідок аналізу можливих варіантів вирішення проблеми в умовах обмеження господарських ресурсів. Можна констатувати, що в таких умовах представник облікової служби є головним відповідальним з економічної безпеки, який реалізує власне професійне судження через ланцюг прийняття рішень щодо забезпечення безперервності діяльності підприємства.

Стосовно досліджуваної проблематики, можна стверджувати, що діяльність фінансового аналітика є професійною діяльністю, пов'язаною з ризиком прийняття нераціонального рішення. Такий підхід до ризику дає підстави стверджувати, що обліковий процес має виокремлювати «суб'єкт ризику» і «об'єкт ризику». Виокремлення цих понять дозволить більш детально вивчити питання класифікації та управління ризиками обліково-аналітичного забезпечення. Суб'єкт ризику інформаційного забезпечення – професіонал (управитель), що приймає рішення про вибір тієї чи іншої альтернативи, пов'язаної з вирішенням проблеми невизначеності в системі управління. Відповідно, об'єкт – майновий ресурс, вартісна зміна якого може призвести до виникнення втрат або доходів.

Також перехід національної системи бухгалтерського обліку на складання звітності відповідно до МСФЗ призвів до ситуації, коли суб'єкти господарювання стикаються з тим, що дані стандарти викладають загальні принципи складання фінансової звітності, але не містять пояснень для кожної можливої господарської операції, визнання об'єкта обліку або оцінки. Отже, МСФЗ рекомендують спиратися на професійне судження як джерело ризиків, пов'язаних із людським фактором.

Література

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982. 434 с.
2. Панченко І. А. Бухгалтерський облік прибутку в умовах трансформації підходів до системи управління: концептуальні засади: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2013. 623 с.
3. Жук В. Н. Основы институциональной теории бухгалтерского учета: монографія. К.: Аграрная наука, 2013. 408 с.
4. Вербицька І. І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 5 (22). С. 282–291.
5. Боримська К. П. Реалізація концепції інформаційної безпеки підприємства в спектрі системи бухгалтерського обліку *Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки*. 2013. № 1 (63). С. 33–38.
6. Бернстайн Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: пер. с англ./ научн. ред. перевода чл.-корр. РАН И. И. Елисеева, гл. редактор серии проф. Я. В. Соколов. М.: Финансы и статистика, 2003. 624 с.
7. Andrusiv U.Y., Cherchata A.O. Reengineering of business-processes of enterprise as an instrument of their improvement and development. *Problems of modern science: Collection of scientific articles*. 2018. p. 59-63 .
8. Андрусів У. Я. Методи оцінки конкурентоспроможності промислових підприємств у національній економіці. *«Бізнес Інформ»*. 2019. №3. С. 241-246.
9. Черчата А. О. Проектний менеджмент на підприємстві: застосування в контексті взаємодії з функціональним та процесним підходами. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та*

управління в нафтовій і газовій промисловості»). 2019. Вип. 1(2019). С. 172-179.

10. Куценко В. І. Механізми забезпечення сталого розвитку: місце і роль соціальної сфери. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»)*. 2019. Вип. 1(2019). С. 96-108.

References

1. Shumpeter, J. (1982). *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya*. M.: Progress. [in Russia].
2. Panchenko, I. A. (2013). Buxgalters`ky`j oblik pry`butku v umovax transformaciyi pidxodiv do sy`stemy` upravlinnya: konceptual`ni zasady. *Zhy`tomu`r: ZhDTU*. [in Ukrainian].
3. Zhuk, V. N. (2013). *Osnovy institucionalnoj teorii buhgalterskogo ucheta*. K.: Agrarnaya nauka. [in Russia].
4. Verby`cz`ka, I. I. (2013). Ry`zy`k-menedzhment yak suchasna sy`stema upravlinnya ry`zy`kamy` pidpry`yemny`cz`ky`x struktur. *Staly`j rozvy`tok ekonomiky` – Sustainable development of the economy*. 5 (22), 282–291. [in Ukrainian].
5. Bory`ms`ka, K. P. (2013). Realizaciya koncepciyi informacijnoi bezpeky` pidpry`yemstva v spektri sy`stemy` buhgalters`kogo obliku. *Visny`k ZhDTU. Seriya: Ekonomichni nauky` – Journal of ZHDTU. Ser. Economic Sciences, 1 (63)*. 33–38. [in Ukrainian].
6. Bernstajn L. A. (2003). *Analiz finansovoj otchetnosti: teoriya, praktika i interpretaciya*. M.: Finansy i statistika [in Russia].
7. Andrusiv U.Y., Cherchata A. O. (2018). Reengineering of business-processes of enterprise as an instrument of their improvement and development. *Problems of modern science: Collection of scientific articles*. p. 59-63 . [in Ukrainian].
8. Andrusiv U. Ya. (2019). Metody otsinky konkurentospromozhnosti promyslovykh pidpryiemstv u natsionalnii ekonomitsi. «Biznes Inform». №3. С. 241-246.[in Ukrainian].
9. Cherchata A. O. (2019). Proektnyi menedzhment na pidpryiemstvi: zastosuvannia v konteksti vzaiemodii z funktsionalnym ta protsesnym pidkhodamy. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu (seriia «Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti»)*. Vyp. 1(2019). S. 172-179. [in Ukrainian].
10. Kutsenko V. I. (2019). Mekhanizmy zabezpechennia staloho rozvytku: mistse i rol sotsialnoi sfery. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu (seriia «Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti»)*. Vyp. 1(2019). S. 96-108. [in Ukrainian].